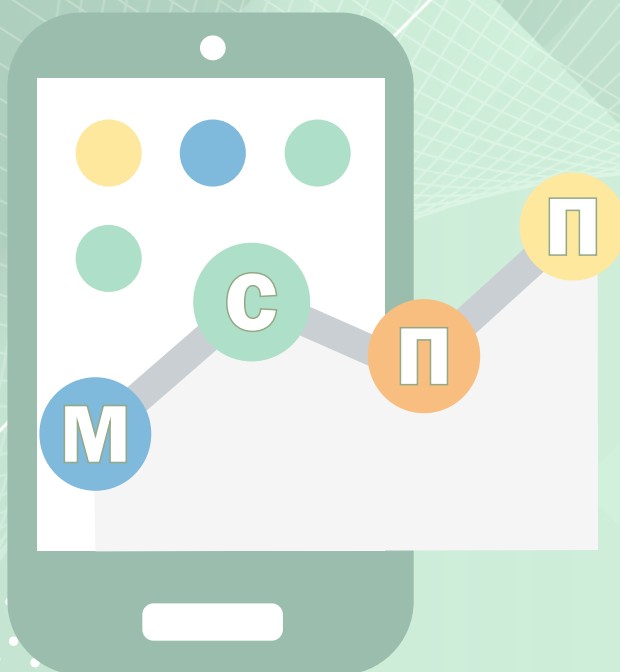

ISBN-978-86-6161-251-0

РАЗВИЈЕНОСТ МСПП У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ 2015-2022.

Београд, 2024.

САДРЖАЈ

УВОД	5
МЕТОДОЛОШКЕ НАПОМЕНЕ	6
СКРАЋЕНИЦЕ	7
ПРЕГЛЕД ОКВИРА, ТАБЕЛА, ГРАФИКОНА И КАРАТА	8
РЕЗИМЕ	11
I. МСП У ЕУ И ТРАНЗИЦИОНИМ ДРЖАВАМА: РАЗВИЈЕНОСТ И СТРУКТУРНЕ ПРОМЕНЕ	20
Стратешки циљеви развоја сектора МСП у ЕУ	20
Развијеност и структурне промене сектора МСП у ЕУ	21
Компаративна анализа развијености сектора МСП у транзиционим државама ЕУ	26
Оцена услова за развој предузетништва (<i>GEM</i>)	30
Индекс политике МСП за Републику Србију (<i>Small Business Act</i>)	35
Напредак у структурним реформама (<i>EBRD</i>)	40
Кључни изазови и ризици МСП	43
II. МАКРОЕКОНОМСКИ АМБИЈЕНТ МСП У СРБИЈИ, 2015–2022.	48
III. РАЗВИЈЕНОСТ МСПП У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ	51
Основни показатељи развијености МСПП у Републици Србији, 2015–2022.	52
Број МСПП	54
Запосленост	57
Бруто додата вредност БДВ	59
Промет	61
Профитабилност МСПП	63
Инвестиције	66
IV. ПРОДУКТИВНОСТ МСПП	69
Структурне промене и трендови у продуктивности	69
Конвергенција продуктивности транзиционих држава	71
Продуктивност прерађивачкој индустрији по технолошкој структури	73

V. КОНКУРЕНТНОСТ МСПП	76
Извозна конкурентност	77
Извозна конкурентност прерађивачке индустрије	81
Технолошка конкурентност прерађивачке индустрије	84
Факторска конкурентност	90
VI. ИНОВАТИВНОСТ МСП СЕКТОРА	93
Глобални индекс иновативности (GII)	93
Иновативне перформансе МСП	97
Иновациони профил Републике Србије	100
Употреба нових ИКТ	102
VII. ИНДУСТРИЈСКИ ЕКОСИСТЕМИ МСП	104
Индустријски екосистеми – методолошки контекст	105
Перформансе 14 индустријских екосистема у Републици Србији у 2022.	108
Допринос МСПП развијености 14 индустријских екосистема	109
Динамика раста индустријских МСПП екосистема	114
VIII. ИНДУСТРИЈСКЕ МСП ГАЗЕЛЕ	117
Динамичка индустријска МСП – значај и критеријуми	117
Резултати истраживања динамичког предузетништва МСП у индустрији	118
Допринос динамичких МСП из индустрије привредном расту	120
Секторска структура динамичких индустријских МСП и газела	120
Најбрже индустријске газеле МСП	123
IX. РЕГИОНАЛНИ ДИСПАРИТЕТИ У РАЗВИЈЕНОСТИ МСП	124
Регионални индекс предузетништва	124
Регионална диспозиција развијености МСПП	125
Регионални диспаритети МСПП	127
Доприноси МСПП развијености регионалне области	129
Регионална продуктивност МСПП	130
Регионална диспозиција индустријских динамичких МСП	132
Регионални размештај и инфраструктурна опремљеност индустријских зона	137
X. ПРЕДЛОГ МЕРА ЗА ПОДСТИЦАЊЕ БРЖЕГ РАЗВОЈА МСПП	140
ЛИТЕРАТУРА	155

УВОД

*‘МСП су окосница наших економија...индустријска структура многих региона и градова – она су кључ друштвене кохезије и покретач регионалног отварања радних места и благостања’
(A. Gurria, OECD).*

Истраживање „Развијеност МСПП у Републици Србији, 2015-2022” припремљено је у складу са одређењем Владе Републике Србије да континуирано прати резултате пословања сектора малих и средњих предузећа и предузетника (МСПП), посебне ефекте структурних промена и ефекте подстицајних мера, а све с циљем јачања продуктивности и конкурентности сектора МСПП и већег доприноса МСПП укупном и регионалном расту. Додатни разлог свеобухватног истраживања МСПП је сагледавање последица глобалних рецесија 2020. и 2022. на сектор МСПП, као и његову отпорности на екстерне ударе и све веће глобалне изазове. Посебан истраживачки изазов лежи у чињеници да су структурна и трендовска истраживања МСПП у дужем периоду представљала хронични недостатак како у круговима креатора економских одлука и пословног сектора, тако и у ширим научним и истраживачким круговима.

Студија „Развијеност МСПП у Републици Србији, 2015-2022” је указала да су, и поред значајног побољшања привредног и инвестиционог амбијента за пословање МСПП, и даље присутни бројни проблеми, посебно у сегменту јачања конкурентности, продуктивности и примене нових иновативних и технолошких решења у пословању. Вишедимензионалност структурних проблема и изазова са којима се суочавају МСПП се односи на неопходност бржих структурних промена у индустријским екосистемима у правцу јачања њихове извозне конкурентности, усклађивање понуде и тражње на тржишту рада као предуслова регионалног раста, као и на цео спектар реформисања система финансирања МСПП из пословног сектора у складу са потребама предузетника. Посебан системско-институционални проблем представља континуирано квалитетно аналитичко праћење ефеката подстицајних механизма и мера.

Студија „Развијеност МСПП у Републици Србији, 2015-2022” се састоји из десет међусобно повезаних целина. У *првој* је приказан актуелни компаративни пресек степена развијености, услова за развој сектора МСПП у Републици Србији, напретка у структурним реформама у поређењу са транзиционим државама региона и просеком Европске уније, као и кључних изазова и ризика. *Друга целина* обухвата кључне макроекономске перформансе за пословање МСПП у периоду 2015-2022. Фокус *треће целине* је усмерен на истраживање базичних перформанси развијености МСПП, анализираних преко структурних и динамичких економских показатеља: запослености, бруто додате вредности, промета профитабилности и инвестиција. *Четврти сегмент* је посвећен анализи продуктивности МСПП, посебно прерађивачке индустрије. *Пети део* је посвећен анализи извозне, технолошке и факторске конкурентности МСПП. Предмет *шесте целине* је компаративна анализа кључних перформанси иновативности МСПП, док су у *седмој целини* презентирани резултати пословања индустријских екосистема усклађеним са методологијом ЕУ. Резултати динамичког индустријског предузетништва, који су спроведени први пут, презентирани су у *осмом делу*. *Девети део* приказује размере регионалних диспаритета у развијености МСПП. И на крају, у *десетом делу* су приказани, у форми препорука, кључне системске и институционалне мере за бржи развој МСПП.

У истраживању „Развијеност МСПП у Републици Србији, 2015-2022” су коришћене базе података Републичког завода за статистику и Агенције за привредне регистре, као и *релевантне међународне базе података* (Eurostat, OECD, WIPO, UNESCO, European Cluster Observatory, European Commission, EBRD), компаративна истраживања, студије, анализе и секундарна грађа.